02/02/2020

Ο των αγγέλων υπέρτερος

/ Γνώμες

Του Σεβ. Μητροπολίτου Καστορίας Σεραφείμ, Υπερτίμου και Εξάρχου Άνω Μακεδονίας

Με θαυμαστές και περίτεχνες φράσεις, οι άφθαστοι σε λυρισμό υμνογράφοι της Εκκλησίας μας αλλά και οι θεοφόροι πατέρες παρουσιάζουν την συγκατάβαση του Θεού κατ' αυτήν την εορτή της Υπαπαντής, της υποδοχής δηλαδή του Χριστού στον Ναό του Σολομώντος.

Συγκαταβαίνει ο Θεός και γίνεται άνθρωπος για τον άνθρωπο στα πανάχραντα σπλάχνα της Υπεραγίας Θεοτόκου.

Συγκαταβαίνει ο Σωτήρ «*τω γένει των ανθρώπων*» και καταδέχεται, όχι μόνον την περιβολή των σπαργάνων, αλλά και την περιτομή της σαρκός, Αυτός ο οποίος είναι άναρχος κατά τον Πατέρα, αλλά και συγχρόνως οκταήμερος κατά την μητέρα.

Συγκαταβαίνει εκείνος που βρίσκεται «*επί θρόνου υψηλού και επηρμένου*»**1**, «*υπό των Σεραφείμ ανυμνούμενος και υπό των Χερουβείμ δοξολογούμενος*», να βασταχτεί στην αγκαλιά του δίκαιου Συμεών. Κι όπως ο Προφήτης Ησαΐας δέχθηκε τον άνθρακα από το Ιερό Θυσιαστήριο «*και ήψατο των χειλέων*» προκειμένου να αφαιρεθούν οι αμαρτίες του και να καθαρισθεί**2**, έτσι και ο δίκαιος Συμεών δέχθηκε τον άνθρακα Χριστό από την Παναγία, ο οποίος τον καθάρισε και τον λάμπρυνε.

Ποιό ήταν το χαρακτηριστικό αυτού του δικαίου ανδρός;

Ο Ευαγγελιστής Λουκάς τον ονομάζει δίκαιο και ευλαβή . Ο Μέγας Αθανάσιος τον χαρακτηρίζει :
– άνθρωπος το φαινόμενον και υπέρ άνθρωπον το νοούμενον,
– άνθρωπος την ουσίαν, αλλά την αξίαν πολλώ τω μέσω των ανθρώπων υπερκείμενος,
– την φύσιν άνθρωπος, αλλά την αρετήν άγγελος,
– άνθρωπος αισθητόν με ενδιαίτημα την κάτω Ιερουσαλήμ κεκτημένος, νοητόν δε την άνω Ιερουσαλήμ την μητρόπολιν, ης τεχνίτης και δημιουργός ο Θεός,
– άνθρωπος ανθρώποις μεν τη σαρκί συναναστραφόμενος, αγγέλοις δε τω πνεύματο συμπολιτευόμενος· μάλλον δε και των αγγέλων υπέρτερος**4**.

Εκείνο όμως που έχει ιδιαίτερη σημασία είναι ότι ο δίκαιος Συμεών ήταν πρότυπο ευλαβείας. Ζούσε με ευλάβεια, έχοντας βαθειά την επιθυμία να μην φύγει από τον κόσμο αυτό πριν να δει τον Μεσσία και Λυτρωτή. Με την ίδια ευλάβεια δέχτηκε στην αγκαλιά του τον Κύριο της Δόξης, Τον έφερε στο μέρος της καρδιάς του,

ατένισε το φεγγοβόλο βλέμμα Του, ενεβάθυνε σιωπηρά στο μυστήριο της άκρας θεϊκής συγκαταβάσεως. Γράφει ο Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς: «*Ενηγκαλίσατο τούτο το ουράνιον και επίγειον βρέφος, αυτώ προσάγων ως Θεώ τον τε ύμνον και την ικεσίαν*»**5**.

Τι είναι, όμως, αυτή η ευλάβεια για την οποία πολύς λόγος γίνεται στις μέρες μας και μάλιστα, εκκλησιαστικοί και μη κύκλοι την απορρίπτουν;

Η ευλάβεια, που είναι το στολίδι της ζωής του κάθε Χριστιανού και που αν την αφαιρέσεις, είναι σαν να του αφαιρείς την χάρη του Θεού, φαίνεται περίτρανα σε κάθε στιγμή και έκφανση της ζωής του. Το πως θα μπει στον Ιερό Ναό, πως θα ασπασθεί τις Ιερές Εικόνες, πως θα ανάψει το κερί του και πολλά άλλα, είναι δείγματα της ευλαβείας των Χριστιανών. Πόσο συγκινητικό είναι το γεγονός να βλέπουμε τον Οικουμενικό μας Πατριάρχη κ. Βαρθολομαίο να ανάπτει το κερί μπροστά στις Ιερές Εικόνες, αλλά και όταν φεύγει για μακρινά ταξίδια να ασπάζεται με ευλάβεια τα Ιερά Λείψανα και τις Ιερές Εικόνες του πανσέπτου Πατριαρχικού Ναού και να αιτείται τη σκέπη και την ευλογία του Θεού σ’ αυτήν τη διακονία του.

Ας δούμε, λοιπόν, ορισμένες σκέψεις του Αγίου Παϊσίου του Αγιορείτου σχετικά με την ευλάβεια, τι σήμαινε γι’ αυτόν και πώς βίωνε καθημερινά αυτήν την αρετή.

Έδινε πολύ μεγάλη σημασία στο θέμα της ευλάβειας. Μάλιστα, όταν κάποτε ένας Μοναχός τον ρώτησε τι πρέπει να προσέχει περισσότερο, εκείνος με την αγιοπνευματική του εμπειρία του απάντησε: «*την ευλάβεια και την προσοχή στον εαυτό σου*».

Τι είναι η ευλάβεια για τον Γέροντα; Είναι μία πνευματική ευαισθησία, ώστε να ζει κανείς έντονα την παρουσία του Θεού στη ζωή του και να συμπεριφέρεται με προσοχή και με συστολή. Οι κινήσεις του ευλαβούς ανθρώπου και κυρίως του Κληρικού, είναι λεπτές και προσεγμένες. Αισθάνεται έντονα την παρουσία του Θεού, των Αγγέλων, των Αγίων. Νοιώθει δίπλα του τον Φύλακα Άγγελό του να τον παρακολουθεί. Ζει απλά, αγνά, αγιασμένα. Νοιώθει ζωντανά όλα τα ιερά. Υπάρχει εσωτερική γλυκύτητα, γαλήνη και ευτυχία**6**.

Η ευλάβεια είναι πηγαία και εσωτερική. Ό,τι αισθάνεται και ό,τι έχει η καρδιά, αυτό και φανερώνεται προς τα έξω. Η ευλάβεια, κατά τον Γέροντα Παΐσιο, αρχίζει από τα μικρά και ασήμαντα και καταλήγει στα πιο ουσιώδη και πνευματικά. Έλεγε: «*Υπάρχει κίνδυνος αν κανείς καταφρονεί τα μικρά, αυτή η καταφρόνηση να προχωρήσει και στα μεγαλύτερα και αγιότερα, και χωρίς να το καταλάβει, δικαιολογώντας τον εαυτό του ότι αυτό δεν είναι τίποτε, το άλλο δεν πειράζει, να φθάσει, Θεός φυλάξοι, στην τελεία καταφρόνηση των θείων και να γίνει ανευλαβής, αναιδής και άθεος*

»**7**.

Συμβούλευε, μάλιστα, ότι «*όπως οι Άγγελοι στον ουρανό, πανευλαβώς λατρεύουν τον Θεό νύχτα και ημέρα, έτσι και η ζωή του Ιερέως, αλλά και του κάθε Χριστιανού, πρέπει να είναι αρωματισμένη από βαθειά και πηγαία ευλάβεια*». Και αυτό, διότι η ευλάβεια είναι χάρις από τον Θεό μέσα στον άνθρωπο, γι' αυτό και μεταδίδεται σαν το άρωμα.

Ο ευλαβής άνθρωπος μεταδίδει την ευλάβειά του ως τρόπο ζωής και σε όσους τον συναναστρέφονται με καλή διάθεση και ταπείνωση. Έτσι γίνεται ιεραπόστολος μέσα στην ίδια του την οικογένεια, το εργασιακό του περιβάλλον η τους φίλους του χωρίς να προσπαθήσει πολύ. Διότι μιλά η ευλαβής ζωή του και ο τρόπος του**8**.

Ο Γέροντας Παΐσιος επιμένει πως όλη η βάση της πνευματικής ζωής είναι η ευλάβεια. Αναφέρει χαρακτηριστικά: «*Βλέπεις, άλλος ακουμπά στον τοίχο που ακούμπησε η εικόνα και παίρνει χάρη, και άλλος μπορεί να έχει την καλύτερη εικόνα, αλλά επειδή δεν έχει ευλάβεια, δεν ωφελείται. Η ένας μπορεί να βοηθηθεί από ένα απλό σταυρουδάκι, και άλλος να μην βοηθηθεί από το ίδιο το Τίμιο Ξύλο εάν δεν έχει ευλάβεια*».

Ο π. Ευθύμιος στην Καψάλα, ο οποίος είναι και ο συγγραφεύς της πολιτείας του Γέροντος Παϊσίου, σημειώνει στο βιβλίο του για τον Γέροντα τα εξής χαρακτηριστικά: «*Όταν έμπαινε στο Άγιο Βήμα, έκανε εδαφιαία μετάνοια με σταυρό, έβγαζε τον σκούφο, ασπαζόταν τον Σταυρό και εισερχόταν από την πλαϊνή θύρα. Στο Κοινωνικό, όταν θα κοινωνούσε, προσκυνούσε με μεγάλες μετάνοιες. Για ένα διάστημα είχε τυπικό, πριν τη Θεία Κοινωνία, για τριάντα τρεις ώρες να μην τρώγει απολύτως τίποτε*»**9**.

Έτσι, είχε την ευλάβεια, σύμφωνα και με τις σοφές υποδείξεις των Αγίων Πατέρων, ως κριτήριο για πολλά πράγματα. Μετρούσε γι' αυτόν πάρα πολύ σε όλες τις εκδηλώσεις και τα αγωνίσματα του κάθε Χριστιανού, του Κληρικού και ιδιαίτερα του Μοναχού.

Έλεγε χαρακτηριστικά ότι η ευλάβεια είναι ένας σταθερός συντελεστής που ανεβάζει την πνευματική στάθμη. Γι' αυτό και την συνιστούσε στους Μοναχούς, ώστε να βοηθηθούν στην πνευματική τους ζωή.

Όταν ένας ρώσος Επίσκοπος τον ρώτησε ποιούς πρέπει να χειροτονεί Ιερείς, γιατί υπήρχαν πολλοί υποψήφιοι, ο Γέροντας του απάντησε: «*Τους ευλαβείς και καθαρούς* ». Χωρίς να υποτιμά τη μόρφωση, ούτε την καλλιφωνία και τις δραστηριότητες, υπέδειξε πως η ευλάβεια είναι το ουσιαστικό στόλισμα των Κληρικών μας.

Και εκείνος που την έχει, πραγματικά ομοιάζει με τους Αγγέλους, που με ευλάβεια προσεγγίζουν τον Θρόνο της Θείας Μεγαλωσύνης.

Στον ευλαβή, συμβούλευε ο Γέροντας, έρχεται πλούσια η χάρις του Θεού και τον ομορφαίνει πνευματικά, ενώ ο ανευλαβής εγκαταλείπεται από την θεία χάρη και εξουσιάζεται από τον πειρασμό και τελικά γίνεται υποχείριο των δαιμόνων.

Στον ανευλαβή άνθρωπο η χάρις του Θεού δεν πλησιάζει. Ως παραδείγματα ανευλαβείας ανέφερε, από την Παλαιά Διαθήκη, τη θυσία του Κάιν, η οποία δεν έφθανε στο Θρόνο του Θεού, και τους υιούς του Ηλί, από την ανευλάβεια των οποίων τιμωρήθηκε ακόμη και ο πατέρας τους.

Οι σημερινοί άνθρωποι, έλεγε ο Γέροντας, ομοιάζουν με γερές μηχανές που έχουν παγωμένα λάδια. Έχουν παγωμένη καρδιά. Δεν έχουν ευλάβεια, δεν χρησιμοποιούν την καρδιά τους, γι' αυτό και βασανίζονται. Οι άνθρωποι με παγωμένες καρδιές δεν μπορούν να είναι ευλαβείς. Ευτυχώς όμως υπάρχουν οι εξαιρέσεις. Οι ευλαβείς άνθρωποι και ιδιαιτέρως οι ευλαβείς Κληρικοί, είναι το καλό προζύμι, που μπορεί να ζυμώσει όλους τους άλλους, σύμφωνα με την διαβεβαίωση του Αποστόλου Παύλου («*Μικρά ζύμη όλον το φύραμα ζυμοί*»**10**). Λίγοι ευλαβείς άνθρωποι με το παράδειγμα της κατά Χριστόν ζωής τους μπορούν να επηρεάσουν και πολλούς άλλους, οι οποίοι ζουν διαφορετικά.

Ο αγκαλοφορούμενος Κύριος που βαστάζεται στην αγκαλιά του δικαίου και ευλαβούς Συμεών, αλλά συγχρόνως βαστάζει στη θεϊκή Του αγκαλιά όλον τον κόσμο και ιδιαιτέρως το ανθρώπινο γένος, είθε να επιβλέψει και πάλι στη δική μας ταπείνωση, να γεμίσει την ψυχή μας με την θεϊκή παρουσία Του, να ανοίξει τα μάτια μας για να δούμε το φως του προσώπου Του και να μας χαρίσει τη δυνατότητα να Τον αναγνωρίσουμε ως Θεό και Δεσπότη, όπως ακριβώς Τον αναγνώρισε και ο δίκαιος Συμεών, προκειμένου να έχουμε αιώνια κοινωνία μαζί Του στην ατέρμονη Βασιλεία των Ουρανών.

«*Δεῦτε καὶ ἡμεῖς, ᾄσμασιν ἐνθέοις, Χριστῷ συναντηθῶμεν, καὶ δεξώμεθα αὐτόν, οὗ τὸ σωτήριον, ὁ Συμεὼν ἑώρακεν*»**11**.

---

1. Ησ. 6,1.
2. Ησ. 6,6-7.
3. Λκ. 2,25.
4. Μέγας Αθανάσιος, Λόγος εις την Υπαντήν του Κυρίου, PG 28,981.
5. Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς, Ομιλία Ε' εις την Υπαπαντήν του Κυρίου και Θεού και Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού, ΕΠΕ 9,150-152.
6. Γέροντος Παϊσίου Ἁγιορείτου, Λόγοι Β', Πνευματική Ἀφύπνιση, ἐκδ. Ἱεροῦ Ἡσυχαστηρίου Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου Σουρωτῆς

Θεσσαλονίκης, 1999, σελ. 131.
7. Ἱερομονάχου Ἰσαάκ, «Βίος Γέροντος Παϊσίου τοῦ Ἁγιορείτου», Ἅγιον Ὄρος 2004, σελ. 441.
8. Αὐτόθι, σελ. 132-134.
9. Αὐτόθι, σελ. 443.
10. Γαλ. 5,9.
11. Στιχηρό Εσπερινού εορτής Υπαπαντής.